

Messze még a feledés

Az egyik kezében nagy, hosszúkás pohárral lépett ki a kocsmából, míg a másikkal agyonnyútt, kopottas, most már seszínű táskáját gyömöszölgette, amely akárcsak a postásoknál és egykor a kalauzoknál, ferdén lógott a fél válláról. Nem foglalt helyet a kocsmá előtt álló asztalok egyikénél sem, hanem egy kissé távolabb ült le a széles bejárati ajtó lépcsőjére. Nem tudni, ki fizette neki az italt, hogy volt-e saját pénze, vagy valaki éppen vendégül látta. A zsebéből előkotorászott egy cigarettacsikket és rágyújtott. A füst beleszívódott ápolatlan, szürkéskéken őszes szakállába, sűrű bajuszába és ott is maradt. Haja is szürkés, füstös színű, vállig érő mosatlan kócként lógott. Mintha az összes elképzelhető ruházata rajta lett volna: színtelen inggallér állt ki a kötött pulóver alól, amely fölött mellény és két kopottas zakó is díszelgett, és mindezekre még egy hosszú, majdnem bokáig érő viharkabátot öltött. Enyhén sáros cipőjéből csak a sáros rész látszott ki és még szerencse, hogy a hosszú kabát eltakarta a sok pecsétet a nadrágján.

Nagyot kortyolt a fröccséből, aztán körülnézett, valamit odamotyogott és sokatmondóan biccentett a legelső asztalnál ülő vendégeknek, akik, úgy látszik, ismerték, mert békésen emelték felé poharukat, és megértően bólintottak: jól van, igyál.

Kinyitotta a táskáját. Szokatlanul hosszú, szinte művészi ujjaival, amelyeket ápolatlan körmök csúfítottak, kotorászni kezdett benne. A sok kacat közül egy könyvet húzott elő. Szeme felcsillant, meghatódva simogatta a borítót, tapogatta, nézegette, majd belelapozott.

Közben félhangosan mormogott valamit maga elé. Akárcsak a versmondók vagy a szónokok, föl-fölemelte a kezét, amelyben a középső és a mutatóujja közt most már egyre csonkult a cigaretta: felolvasott.

Szónokolt vagy csak verset mondott? Nehéz lett volna megállapítani. De kintartóan motyogott, egyfolytában beszélt és csak ő tudta, hogy mit. Néha kajánul a vendégek felé pislantott, kacsintott, összeesküvőket keresve bennük, és úgy tűnt, mintha meg is találta volna, mert elégedett vigyor ült az arcára.

Ekkor két nagy, kitömött műanyag szatyorral a kezében megérkezett Bözsi. Tűsarkú cipőben, kiskosztümben, amely nem látszott butikárúnak, inkább olyan nagyban beszerezhető, vagy piacon vásárolható olcsó cuccnak, „százhet” karátos nagy lógó függővel és egy ugyanolyan lánccal, hirtelenszökre festett, magasra tupírozott dauerral, erősen ríktó rúzzsal az ajkán, vékonyra festett szemöldökkel és vastag sminkkel, ami mégsem tudta eltitkolni az idő múlását.

Bözsi a lépcsőn ülő alak mellé hupantotta a két nagy szatyrot, elégedettnek, ám fáradtnak látszott, de mégis örült valaminek, vagy talán még boldog is volt.

- Nézd csak, mit sikerült szereznem. - darálta sebesen. - Ihatok egy kortyot? - kérdezte, de a választ meg sem várva, nagyot húzott az italból - Nézd, a legfrankóbb cuccok. Potom áron. Mintás kínai slafrokok meg divatos, valódi bőrtáskák. Nézd! - hadarta átszellemülten.

- Valódi? - kérdezte cinikusan beszélőtársa.

- Hát, majdnem valódi, most mit

akarsz? Próbáld ki öngyújtóval, gyűjtsd meg nyugodtan, no, látod, nem gyullad meg, nézd!

- Persze...

- Jól van, no, jól van. Már szereztem is rá vevőket. Vagyis majdnem szereztem, de majd szerzek - bátorította magát Bözsi.

Saját egyszemélyes kis vállalkozása volt Bözsinek. Beszerzett, eladott. Ismerősöknek, járókelőknek, néha, ha kijutott, svércelt is egy kicsit. Bevétele ugyan nemigen volt. De azért ő elten-gődött belőle.

- Megy ez nekem, beindult. Szerzek egy kis pénzt. Meglátod. Aztán majd összeköltözhetünk, nem kell többet az anyádnál kuporognod.

- Az anyámnál - ismételte meg ekkor a klosár. Hangja megcsuklott, mintha fáradt lett volna. Már nem volt annyira büszke a kezében tartott kötetre. Becsukta, majd visszacsúsztatta a táskába. „Az anyámnál...” A sötét, piszkos, dohos, odúszerű helyiséget nemigen lehetett lakásnak nevezni. Bútor alig volt benne, bűz annál inkább. Penész-, ürülék-, rothadásszag. Egy ágy és egy szék: szobabútor. Mindenütt rongyok, nem ruha-, csak rongydarabok. „Az ágyban fekszik anyám. Nagyon régóta fekszik már abban az ágyban. Beteg, öreg és kellemetlen szagú. Nem beszél. Már hosszú idő óta egy szó sem hagyta el az ajkát. Szinte mozdulatlan. Nem kell már neki senki. Semmi. Csak a következő postásig bírja ki, anyám. Aztán majd az utána következőig. Hova tűntek a bútorok? Nem emlékszem rá, mikor szűnt meg a lakásunk otthon lenni. Nem emlékszem. Régen? Mi az, hogy régen? Számomra minden olyan régen volt, és minden olyan távolinak tűnik. Holnap már biztosan a ma is régen lesz.”

- Régen voltam én: ÉN - szólalt meg ekkor hangosan.

- Igen, tudom. Mondtad már. Te tanító voltál. Említetted. Sokszor elmondtad - hadarta Bözsi, ismerve már a szöveget. - Akarod, hogy hozzak még egy fröccsöt? Van pénzem no, hozzak?

- Jó, ha akarod. - bólintott. - Tanár voltam, az ám! Nem is akármilyen tanár. Bemutató órákat tartottam. Óralátogatásra jártak hozzám mindenhol, azám, úgy néztek rám. Ott ült előttem az egész osztály. És még egy fősztálynyi bámuló tanár. Jegyzeteltek. Mindent leírtak, amit mondtam, amit előadtam. Én pedig csak mondtam egyre mondtam. Mindent tudtam... Az a sok tudás-szomjjal teli gyerekszem, meg az a sok csodálkozó felnőtt... Tudás-szomj..., no, hozod már végre azt a fröccsöt.

Bözsi bement a kocsmába. Közben a volt tanár újabb csikkre gyűjtött. A tömény, mohón beszívott füst, köhögésre készítette, és a keskeny, sovány arcára vésődött mély barázdák még mélyebbé váltak. Elöl egy foga sem volt, így amikor megszólalt vagy fölnevetett, csak üresen tátongó száját mutatta. Köhögött, de azért tovább szívta a füstöt. Aztán újra előkotorászta táskájából a könyvet. Először halkán mormogott maga elé. Majd hangosan, sértődötten folytatta:

- Nem megyek többet a könyvtárba. Már nem hallgatnak meg. Nem kell, hogy meghallgassatok, nem kellene a könyveitek. Még megvan a sajátom, én írtam, ezek az én verseim. Az én legmélységesebb világnézetem, saját koncepcióm teljesen új versforma. Itália messzi van... Iván, a költő versei. Nem hiszitek? Én írtam a saját verseimet. Nézzétek csak meg, én, Iván, a költő... - hadonászott.

Megérkezett Bözsi a nagyfröccsel és magának is hozott egy császárkörtét.

- Csak egyet. Szomjas vagyok, meg a gyomrom is fáj - szabadkozott.

Belekortyolt az italába. Előkotorászott egy cigarettát és rágyújtott. - Holnaptól leszokom a cigiről is. Holnaptól. A holnap nálad már tegnap volt, Bözsike. Tegnap. Nálam pedig holnapután lesz, vagy sem. A tegnapelőtt meg már nagyon régen volt. Még ott, Itáliában. De te nem tudhatod, nem voltál velem. Ő volt velem. A díva... Az én feleségem, aki már nincs. Elment. Ott, Itáliában még együtt ittuk a vörösborot. „Mezzo litro vino rosso. Prego.” Mindig ő rendelt, én csak követtem őt, követném...

- „Te feketehajú, bogárszemű csillag, te múzsám, te valahol még Itáliától is messzibb, távoli Ithakában!” - Iván, a költő, a volt sikeres tanár együtt panaszkolta el bűját Ivánnal, a klosárral most már ki tudja hányadszor, és ki tudja hányszor lesz még kénytelen elismételni, mindig előlről és mindig újra, az őt is elnyelő a nagy végtelenségig.

Iván, a klosár eltaposta a cigaretta-csikket. Jobb időket is látott, szakadozott bőrtáskája kissé arrébb csúszott, és Iván, a költő gyorsan magához húzta. Mint aki megijedt, hogy elveszíti, vagy hogy elrabolják tőle egyetlen még meglévő vagyonát. Egyetlen földi kincsét.

Bözsi lassan iszogatótt.

- Jól van, jól van. Nyugodj meg. Nem kell mindig rosszra gondolni, hagyjuk a múltat. Én is mesélhetnék, lenne miről, de nem akarok. Igyuk meg ezt, aztán gyere velem. Itt közel a szomszédos utcában élelmiszer- meg ruhacsomagokat osztanak. Meg kaja is lesz. Főtt étel. Gyere, menjünk - unszolta, de Iván, a volt tanár hallani sem akart róla. Sőt, mély megvetéssel nézett Bözsire.

- Nem kell. Nem megyek. Nem vagyok én koldus! Én Iván vagyok, a költő. Nézd meg, ezt én írtam, ez az én alkotásom. „Nudis verbis!” - hadonászott továbbra is. - Mindig meg mertem

nekik mondani a véleményemet. Itt van. Kertelés nélkül. Csak a „meztelen szavak”, mindig csak azokra támaszkodhattam, nem volt más fegyverem, mégis rettegetek tőlem, a gyávák - hadonászott.

A kocsmá előtti asztaloknál ülő vendégek ismét csak megmosolyogták a klosárt. Valaki fizetett neki még egy fröccsöt. Ő mindent megivott. Szivacs-ként szívta magába az italt és a cigarettafüstöt. Gondolatban régi emlékek közt kalandozott, távoli vidékeken járt, ismeretlen, izgalmas füstöket szívott. Rengeteg kép, emlék bukkant fel valahonnét a mélyből, mindegyik újraelenedett, mindent újralátott. Valamennyit újra kellett sírnia és nevetnie. Mindenre emlékezett, mindenre. Csak egy valamire nem. Nem tudta, nem emlékezett rá, mikor, mivel kezdődött az egész folyamat, a zuhanás, amelyből már nem volt visszaút. Hiába is kutatótt önmarcangoló gondolatai közt, hiába keresett, nem találta a csírá, nem akart meglenni, és ez egyre csak arra készítette, hogy tovább kutasson, fúrjon és fűr-késszen az emlékeiben, a gondolataiban. De csak nem állt össze a kép.

- A könyvem. A verseim! - szorította a kötetét. - Valamikor három nyelvről fordítottam. Bemutató órákat tartottam az iskolában... Azok a szemek.

Bözsi sem ment sehova. Iszogatótt még néhány rövidet, kortyolgotott. Egy slafroknak már akadt is vevője. Igaz, a pénzt még nem adta át a kuncsaft, de majd holnap biztosan fizet. Nem baj, nem megy el abba a bizonyos utcába, van idő. Valakitől megérdeklődi, hol lesz másnap is hasonló cirkusz, és kész.

Az egyik távolabbi asztaltól ekkor felállt egy sötéthajú nő, aki már jó ideje tartózkodott ott. Csak a kávéját itta meg, az üdítő érintetlenül maradt az asztalon. Arcáról semmilyen érzést sem lehetett

leolvasni. Közömbösnek ugyan nem lehetett mondani, de másnak is nehezen, talán azt, hogy nagyon titokzatosnak tűnt. Elindult lassan felém. Nem tudom, ki voltam akkor, egy klosár, a volt sikeres tanár, az ígéretes költő, a tehetséges fordító? Nem szerettem volna már ott ülni azon a nyirkos lépcsőn és azokban a szakadt göncökben, nem akartam, hogy mindenki engem bámuljon, nem akartam, hogy megálljon előttem, és rám nézzen. Nem akartam a szemébe nézni. Nem mertem...

Mégis megállt előttem és rám meredt.

Tekintetében minden benne volt. Megvetése olyan határtalannak tűnt és olyannyira áthatott minden porcikámon, hogy éreztem, távoli, végtelenül távoli most és mindenkorra Itália, nagyon messzire eltávolodott tőlem.

Csak tudnám végre feledni mindazt, amiről azt hittem, hogy már örökre elfeledtem! Csak tudnék újra ott lenni, jönne végre egy kicsit közelebb, de nem, távolodik, egyre távolodom önmagamtól, nincs kilátás semmi jóra, nincs megoldás, a holnappal sem lesz közelebb - a feledés.

Turbuly Lilla

A pillanat szobrászai

L. J.-nek

sárga kék piros fénypatak
hártyavékony üvegen
ömlik át a márciusi nap

földre csorgó néma ár
síkos padló mélyedése
gyűjti össze ott megáll

útját felhő keresztezi
égi árnyékszivacs
zárja magába elnyeli

*

zsong a tópart újra él
zsörtőlődve elvonult az
átkozott északi szél

hűvös vízben férfi térdel
kőre újabb kő kerül
percre perc jön déli fény ver

szobrot végül így terem
súlyegyenre váró kéz
s végtelen türelem

van de ha ideje letelt
szellőtől is szétesik mit
egy vadkacsa szárnya kelt